

**TARBIJAKAITSE JA
TEHNILISE JÄRELEVALVE
AMET**

Majandus- ja
Kommunikatsiooniministeerium
info@mkm.ee
Suur-Ameerika 1
10122, Tallinn

Teie 24.09.2024 nr 2-2/2404-1

Meie 25.10.2024 nr 2-2/24/0071/1189

Kosmoseseaduse eelnõu

Austatud Erkki Keldo

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (edaspidi TTJA) on tutvunud kosmoseseaduse eelnõuga, seletuskirjaga ja kosmoseobjektide ja kosmosetegevuslubade registri põhimäärusega. TTJA tänab võimaluse eest avaldada arvamust eelnõu, seletuskirja ja põhimääruse osas ning esitab ettepanekud, millega palume arvestada.

1. TTJA peab põhjendatuks ja toetab eelnõu peamist eesmärki, milleks on luua õiguslik raamistik kosmosetegevusele Eestis. Seejuures eesmärki, millega määratakse kindlaks kosmosetegevusload ja nende taotlemise menetlus, kosmoseobjektide ja kosmosetegevuslubade register, kosmoseobjektide kindlustusnõue, kosmoseobjektide käitajate vastutus, üldised kohustused ning ohutusnõuded jne.
2. Kosmoseseaduse eelnõu § 30 sätestab, et registriandmeid ja nendega seotud alusdokumente säilitatakse kolmkümmend aastat andmete kustutamisest arvates. Registriandmed ja alusdokumendid arhiveeritakse ja neid säilitatakse arhiiviseaduses sätestatud korras. TTJA peab oluliseks juhtida tähelepanu asjaolule, et arhiivides kannete säilitamine on Rahvusarhiivi pädevuses ning vastav säte tuleb kooskõlastada Rahvusarhiiviga. Seletuskirja punktist 10 ei nähtu hetkel, et eelnõu oleks Rahvusarhiivile kooskõlastamiseks edastatud.
- 2.1 Kosmoseseaduse eelnõu § 59 lõige 1 ning § 60 lõige 1 määratlevad ära maksimaalsed rahatrahvi ühikud kosmosetegevuse korral ilma kosmosetegevusloata ja kosmosetegevuse alustamise korral ilma seaduses sätestatud eeldusi täitmata. Võttes arvesse nii tegevuslubade menetlustega seonduva ressursimahukuse kui ka eelnõu §-s 63 viidatud menetlustega seonduvate riigilõivude summad, muu hulgas ka ettekirjutusega seotud sunniraha ülemmäärad (eelnõu § 53 lg 3), teeb TTJA ettepaneku muuta § 59 lõikes 1 ning § 60 lõikes 1 määratud rahatrahvi maksimaalsed määrad 600 trahviühiku peale. Rahatrahvi ühik peaks olema piisavalt mõjus, et motiveerida isikut tegutsema seaduses sätestatud nõuete kohaselt.
3. Täiendavalt peame oluliseks avaldada arvamust ka eelnõu seletuskirja osas.

- 3.1 Seletuskirja §-s 3 ja punktides 6-7 on käsitletud pädevale asutusele eelnõu jõustumisega kaasnevaid ülesandeid, muu hulgas ülesannete täitmisega seotud kulusid (näiteks, nii andmekogu loomisega seotud kulude kui ka lisanduvate ametikohtade osas). Seejuures on seletuskirja leheküljel 11 viidatud, et andmekogu loomiseks vajalik ühekordne investeering on 100 000 eurot, samas kui leheküljel 69 on ühekordse investeeringu vajaduseks märgitud 200 000 eurot. TTJA märgib, et andmekogu loomiseks vajalik ühekordne investeering on 100 000 eurot ning palub seletuskirjas vastava paranduse teha. Hoidmaks ära vastuolusid ning hõlbustamaks ka seletuskirja lugemist, leiame, et eeldatavad kulud ja tulud peaksid sisalduma üksnes selleks ettenähtud seletuskirja punktides. Sellega seoses palume teha vastavad muudatused seletuskirjas, mille järgselt on seaduse rakendamisega seotud lisanduvad ülesanded ja kohustused, seal hulgas kaasnevad eeldatavad tulud ja kulud ühes peatükis (antud juhul seletuskirja punktis 7, mis käsitleb seaduse rakendamisega seotud tegevusi ja eeldatavaid kulusid ja tulusid).
- 3.2 Eelnõu seletuskirja § 46 lg 4 selgitab, et *aruandele tuleb lisada sõltumatu organisatsiooni väljastatud dokument, mis kinnitab, et kosmoseobjekti enam kosmoses ei ole*. Seletuskirja kohaselt, *sõltumatu organisatsioon peab olema rahvusvaheliselt tunnustatud ja sellel peab olema tehniline võimekus ja pädevus sääraseid dokumente väljastada*. Näidete kohaselt võib sõltumatuks organisatsiooniks olla rahvusvaheline organisatsioon, riigi valitsusasutus või eraettevõtja. TTJA palub võimalusel seletuskirjas täpsustada, kas on olemas ka näiteks avatud loetelu vastavatest sõltumatutest organisatsioonidest, kellel on õigus väljastada eelnõu § 46 lg-s 4 nimetatud dokumente.
4. Kosmoseseaduse eelnõu § 29 lg 1 kohaselt, kosmoseobjektide ja kosmosetegevuslubade register on riigi infosüsteemi kuuluv andmekogu ning selle põhimääruse (edaspidi põhimäärus) kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega. Kooskõlastamiseks saadetud eelnõule on lisatud ka kõnealune põhimäärus, mille osas peab TTJA oluliseks avaldada arvamust järgnevas.
- 4.1 Põhimääruse § 3 sätestab andmekogu vastutava töötleja kohustused. Sealhulgas peab andmekogu vastutav töötleja *tagama andmekogu arendamise, haldamise ja selle rahastamise* tulenevalt põhimääruse § 3 lõike 2 punktist 2. TTJA teeb ettepaneku eemaldada põhimääruse § 3 lõike 2 punktist 2 tulenev säte, kuna infosüsteemide rahastuse tagamine ei ole TTJA pädevuses, vaid ametile infotehnoloogia teenuseid osutava asutuse ülesanne.
- 4.2 Põhimääruse § 5 lõikes 3 on vajalik määratleda andmekogusse kantud andmete turvaklass. Tulenevalt põhimääruse §-st 3 on andmekogu vastutav töötleja TTJA ning turvaklasside määramine TTJA pädevuses, siis teeme ettepaneku määrata turvaklassid alljärgnevalt:
- 1) Käideldavus K1
  - 2) Terviklus T1
  - 3) Konfidentsiaalsus S1
  - 4) Tagajärgede kaalukus R1
- 4.3 Põhimääruse § 6 sätestab andmekogusse kantavate andmete kui ka alusdokumentide loetelu. TTJA teeb ettepaneku sõnastada § 6 lõike 1 punkt 3 järgmiselt:
- (1) Andmekogusse kantakse ja töödeldakse iga kosmoseobjekti kohta eraldi järgmised andmed:
- “3) kosmoseobjekti **Eesti** registreerimisnumber”
- Sätte täpsustus on vajalik, kuivõrd riikidel on kosmoseobjektidele määratud oma siseriiklik registreerimisnumber, mis on unikaalne igal kosmoseobjektil. Seega „kosmoseobjekti registreerimisnumber“ on liialt üldine.

- 4.4 Lisaks märgime, et oluline on lisada põhimääruse § 6 lõike 1 punktide loetellu “**COSPAR identifikaator**”, mis on rahvusvaheliselt tunnustatud identifikaator, mida kasutatakse erinevates registrites. Selle identifikaatori abil on üheselt tuvastatav iga registreeritud kosmoseobjekt.
- 4.5 TTJA teeb ettepaneku muuta põhimääruse § 8 lõike 1 punkti 1 järgnevas sõnastuses:
- (1) Andmete andmekogusse esitaja on:
“1) kosmosetegevusloa või registreeringu taotleja”
- TTJA hinnangul annab § 8 lõike 1 punkt 3 võimaluse punktides 1 ja 2 nimetatud isikutel volitada teist isikut andmete esitamiseks ning seetõttu pole „teiste menetlusosaliste“ nimetamine lõikes 1 punktis 1 vajalik.
- 4.6 TTJA teeb ettepaneku muuta põhimääruse § 10 lõike 2 punkt 1 järgnevas sõnastuses:
- (2) Andmekogu saab järgmisi andmeid järgmistest andmekogudest ja infosüsteemidest:
“1) äriregister – juriidilise isiku kontaktandmed ja esindusõiguse andmed”
- Seoses sõnastusettepanekuga teeb TTJA ettepaneku eemaldada põhimääruse § 10 lõike 2 punkt 3, mis sätestab, et andmekogu saab andmeid aadressiandmete süsteemist. TTJA märgib, et andmekogu saab vajalikud andmed, sh aadressiandmed, äriregistrist ja rahvastikuregistrist, mis on märgitud lõike 2 punktides 1 ja 2.
- 4.7 TTJA teeb ettepaneku eemaldada põhimääruse §-st 11 lõige 6, millega sätestatakse, et *registri andmete kvaliteedi parandamise eesmärgil võib vastutava töötleja korraldusel parandada registri andmetes andmehõive käigus tekkinud või tarkvarast tingitud vead*. Esmalt jääb arusaamatuks, mida täpsemalt on põhimääruse § 11 lõikega 6 mõeldud. Kuivõrd sätte eesmärk on tõenäoliselt tagada, et andmed oleksid igal ajahetkel tõesed ja õiged, muu hulgas on andmete täiendamise või muutmise õigus nii andmete esitajal kui ka vastutaval töötajal, teeb TTJA ettepaneku täiendada § 11 lõiget 2 selliselt, et see sisaldaks endas ka sisuliste muudatuste tegemise õigust. Juhul, kui vastutav töötleja teeb andmetes sisulisi muudatusi, peab TTJA hinnangul kaasnema sellisel juhul ka kohustus teavitada isikut, kelle suhtes antud muudatused tehti (võrdluseks § 11 lõike 4, mille kohaselt ei pea teavitama isikut juhul, kui muudatus andmete sisu ei mõjuta). Teavitamiskohustusega seonduva täpsustuse võib siduda lõikega 4.
- 4.8 TTJA teeb ettepaneku muuta põhimääruse § 15 lõike 4 sõnastust järgnevalt:
- „(4) Andmekogusse kantud avaandmed avalikustatakse Eesti avaandmete teabeväravas, kui neile ei ole seaduses või seaduse alusel kehtestatud õigusaktis sätestatud juurdepääsupiirangut”.
- 4.8.1 Esiteks, Riigi Infosüsteemi Amet on loonud Eesti avaandmete teabevärava avaandmed.eesti.ee, mille kaudu on igaühel ligipääs nii avaliku sektori juurdepääsupiiranguteta kui ka era- ja kolmanda sektori poolt jagatud litsentsitud andmetele. Seega on TTJA hinnangul põhjendatud ja mõistlik kasutada juba välja töötatud avaandmete avaldamiseks loodud lahendust, mitte määrata kohustust avalikustada avaandmed vastutava töötleja veebilehel.
- 4.8.2 Teiseks, avaliku teabe seaduse § 3¹ lõikes 4 on kirjeldatud, et *kui see on võimalik ja asjakohane, võimaldab teabevaldaja juurdepääsu avaandmetele failivormingus, mis on struktureeritud selliselt, et tarkvararakendused suudavad spetsiifilisi andmeid, sealhulgas üksikuid faktiväiteid, ja nende sisemist struktuuri kergesti tuvastada, ära tunda ja välja lugeda (edaspidi masinloetav kuju), ning platvormist sõltumatus vormingus, mis tehakse üldsusele kättesaadavaks dokumendi taaskasutamise piiranguteta (edaspidi avatud vorming) koos andmestikke ja neis sisalduvaid andmeid kirjeldava andmekirjeldusega*. Kui avaandmete digitaalsele kujule, masinloetavale kujule või avatud vormingusse viimine ei ole võimalik või see nõuab ebaproportsionaalselt suuri pingutusi, võimaldab teabevaldaja

avaandmete juurdepääsu nende algkujul või mis tahes muus vormis. Seega avaandmed võivad olla nii digitaalsel kujul, masinloetaval kujul või avatud vormingus. Eelnevast tulenevalt ei ole põhjendatud liigselt piirata põhimääruse § 15 lõiget 4, võimaldades seal üksnes masinloetaval kujul avaandmete avalikustamist. Seega on TTJA ettepanek eemaldada sättest sõnapaar „masinloetaval kujul“.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Kristi Talving
peadirektor

Mariliis Pilve
Mariliis.Pilve@ttja.ee